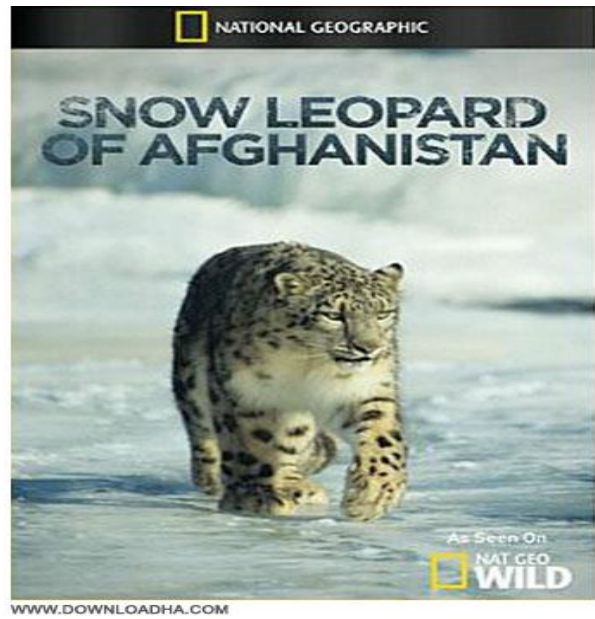

دکتر یارمحمد کارشناس محیط زیست

حیوانات کمیاب میراث بجا مانده

واخان ولایت بدخشان به عنوان دومین پارک ملی افغانستان به هدف از حفاظت حیوانات کمیاب وحشی چون گوسفند مارکوپول، بز آیکس، بز او ریال و پلنگ برفی می باشد، ساحه گسترش آن از شرقی پامیر خورد بدخشان شروع الی منگشیر لغمان در شرق هندوکش و در جنوب هندوکش کوتل آرزو پنچشیر و در شمال هندوکش کوه نیکی در ارتفاعات بیشتر از 3000 متر محل زیستگاه این حیوانات کمیاب درکوههای پر فیض افغانستان دیده شده است. پلنگ برفی یکی از خطرناک ترین گربه های بزرگ وحشی دنیا یعنی شبیه ببر می باشد که صرف 70 قلاده آن در هلیز واخان دیده شده است که نسل این حیوان به سبب تعرض و مزاحمت چوپانان محلی به حریم زیست آنها شکار بی رحمانه شکارچیان برای تجارت پوست آن در حال خطر انقراض قرار دارد.

گوسفند مارکوپول : مارکوپول نام یکی سیاحان ایتالیوی بود که در سال 1269 میلادی به بدخشان سفر نموده بود به نام او این آهوی مسما شده است. اما این آهوی بومی در بین مردم بدخشان بنام قچقار از عصر های قدیم شناخته شده است که گوی مهد زستگاه قو چقار پامیر (مارکوپول) گنجینه باختری یکی از بزرگترین قوچ گنج طلای جهان است که در دهه هشتاد میلادی در کشور ما افغانستان کشف شد. قدمت این آثار تاریخی این قوچ طلای به دوهزار سال قبل یعنی پادشاهی باختر برمی گردد که گوی مهد زستگاه قو چقار پامیر (مارکوپول) بحیث مرث جهان جستجو کردید که از اصالت زیست چندین هزار ساله این حیوان نادر گوسفند مارکوپولو در کنار پلنگ برفی یکی دیگر از حیوانات بومی کوههای بخصوص در اطراف کوههای فلات پامیر بدخشان افغانستان در لست آثار جهانی یونسکو بحیث پارک ملی ثبت گردید.

چون پلنگ برفی یکی از نمونه های بسیار خوب حیات وحش در دنیا قلمداد شده است که در اثر بی احتیاطی، صرف چیزی بیش از 70 پلنگ برفی، 150 تا 200 آهوی مارکوپولو در کوههای بدخشان باقی مانده و به

خاطری که نسل هرد حیوان از بین نرود و هر دو گونه در شمار حیوانات کمیاب در دهلیز واخان در حالت انقراض است و هم این دو حیوان در جهان معرفی و در فهرست میراث جهانی یونسکو هستند که شکارشان کاملاً از این دو حیوان کمیاب از طرف اداره ملی محیط زیست ممنوع بصفت یک جرم علان شود.

پلنگ برفی در ارتفاع نواحی کوهستانی اطراف هندوکش شمال و شمال شرق و هندوکش جنوبی زیستگاه بومی آن است که در سال 2011 توسط یک کمپاین مستند شده است. مردمانی که در نزدیکی محل زندگی پلنگ برفی اقامت دارند از این پلنگ وحشت داشته و پلنگ نیاز گرسنگی در ایام زمستان سخت برف باری حمله به آغل های حیوانات آنها برای طعمه شکار می کنند و همین امر تنها دلیل دیگر برای شکار پلنگ برفی از طرف مردم محل شده است.

آهوی مارکوپولو، پلنگ برفی در نواحی کوهستان مردمانی که در محل قلمرو شکار پلنگ برفی اقامت دارند، از این پلنگ برفی وحشت داشته و همین امر تنها برای شکار برحانه پلنگ برفی سبب شده است. کشتن و شکار پلنگ برفی در افغانستان باعث شده تا خطر انقراض این نوع پلنگ نادر و کمیاب در این کشور احساس شود. اجرای نقش ملی در حفظ حیات وحش مسئولیت اداره حفاظت ملی محیط زیست افغانستان به حفاظت از حیوانات وحش نادر و کمیاب است.

- 1- دولت حفاظت از حیات وحشی بخصوص اداره ملی حفاظت محیط زیست به فکر حمایت از حیات وحش و به ویژه حیوانات که در معرض انقراض هستند باشد.
 - 2- شعبات اداره ملی حفاظت محیط زیست نواحی با همراهی انجمن های مردمی از حفاظت از حیات وحش را در نواحی کوهستانی زندگی و قلمرو شکار طعمه حیات وحش به همکاری مردم محل ایجاد و حمایت نماید.
 - 3- مستند سازی و تثبیت زیستگاه زمستانی حیات وحش از طریق متخصصان اکوتورزم.
 - الف- وظیفه شعبه حفاظت محیط زیست نواحی و انجمن های مردمی حفاظت از حیات وحش.
 - ب- در قدم اول گرد و جمع آوری علوفه برای آهوای ها در جهت تغذیه آنها در ایام برف باری های سخت زمستان طولانی که از گرسنگی طولانی هلاک نه شوند و به انقراض نروند.
 - ث- در قدم ثانی تهیه طعمه برای پلنگ برفی که در ایام زمستان که از نبود خوراک در ایام گرسنگی در آغل های حیوانات مردم قشلاق حمله ورنه شوند. در این صورت دلیل تهدید از امر شکار بی رحمانه پلنگ از طرف مردم محل مرفوع گردد. چون که آهوهای و پلنگ های برفی در ارتفاعات بلند کوه زیست دارند، رسانیدن علوفه و طعمه در نزدیک زیستگاه های زمستانی حیات وحش به وسیله چرخ بال ها پرتاب آن صورت گیرد.
 - 4- هماهنگی نیروهای پلیس
- نواحی با کارمندان حفاظت محیط زیست نواحی در پیشگیری مجرمان شکارچی و نجات جان حیات وحش موثر می باشد.
- 5- وظیفه کارمندان حفاظت محیط زیست و انجمن های مردمی نواحی است با افزایش سطح آگاه دهی عمومی و فرهنگ سازی مناسب از طریق رسانه ها

رادیویی های محلی ، تلویزیون محلی و ملا امان مساجد صورت گیرد و حساسیت ضروری در بین اقشار مختلف جامعه نسبت به نابودی حیات وحش و انقراض حیوانات نادر ایجاد گردد. چرا که حیوانات مانند سایر جانوران سهم بسزایی در زندگی مشترک ما دارند و به عنوان میراث بشیری در طول قرنه ها به ما رسیده اند.

این گله آهو بزان در کنار پلنگ برفی یکی دیگر از حیوانات بومی منطقه دره آرزو پنجشیر است.

آب و هوای کوهستان دره آرزو پنجشیر نمایانگر نمونه های ویژه ای از طبیعت می باشد که وضع طبیعی همیشگی آن محیط مناسبی برای تکثیر و پرورش جانوران, مرغان و گیاهان و هم از جهت پناگاه حیات وحشی منطقه طبیعی حفاظت شده می باشد و شرایط این دره برای پارک ملی از بیشترین شدت حفاظت شده طبیعی خود برخوردار است. در واقع حیوانات وحشی ارزش و کار کرد مهمی در پایداری اکوسیستم ها و چرخه های مواد و انرژی دارند. مثل در انتشار دانه ها خسته ی جوندگان در طبیعت و زیر و رو کردن خاک نقش مهم دارند. وجود حیوانات وحشی در یک محل نمایان گر وضعیت طبیعی خوب منطقه بوده در محلاتی که خاک های خوب و پوشش گیاهی (علف خوش خوار) مناسب وجود داشت باشد ، آهوا ها و پلنگ های وحشی فراوان و با اطمینان برای دریافت طعمه خوراک در آن جای زیست می کنند.

امکانات و بودجه ای برای حفاظت از حیات وحش جلب کمک بین المللی به منظور حفاظت از حیات وحش از طرف دولت در اختیار اداره ملی حفاظت محیط زیست افغانستان قرار داد. ما همین اکنون از طرف ارگانه های مسنول بین المللی شاهد بر پا داشتن کنفرانس ها در امر تلاش و کوشش همه جانبه به منظور حفظ حیات وحش و بویژه حیوانات وحشی منطقه های که در معرض خطر انقراض در بعضی کشور زنده گی بومی پلنگ برفی بودیم.

مدارک استفاده شده است

اتلس افغانستان

نگای به سرزمین پنجشیر استاد محمد هاشم انتظار

استفاده از ویکی پدیا راجع به محیط زیست از انترنیت

استفاده از آثار احمد علی کهزاد

مقالات راجع به زون بندی از مواد سویدنی